

ISLOMIY MURUVVAT VA SAXOVAT FAZILATI

Jumanov Sahobiddin

Muhammad Al-Xoramiy nomidagi
Toshkent Axborot Texnologiyalari
Universiteti Samarqand filiali

Annotatsiya: Ushbu maqolada islomiy axloq doirasidagi muruvvat (oliyjanoblik) va saxovat (sahiylik) tushunchalari, ularning Qur’oni karim va hadisidagi o’rni, shuningdek, O‘zbekiston jamiyatidagi amaliy ifodasi yoritiladi. Shuningdek, Shayx Muhammad Sodik Muhammad Yusuf hazratlarining asarlari asosida saxovatning shaxsiy va ijtimoiy ahamiyati ochib beriladi.

Kalit so‘zlar: muruvvat, saxovat, sadaqa, zakot, ijtimoiy adolat, islomiy axloq, yordam

Kirish

Islom dini insonlarni nafaqat ibodat, balki muomala va axloq masalalarida ham yuksak fazilatga chaqiradi. Muruvvat va saxovat musulmon kishining bezagi bo‘lib, bu fazilatlar orqali jamiyatda mehr-oqibat, ijtimoiy barqarorlik va qadrdonlik mustahkamlanadi. Alloh taolo Qur’oni karimda va Payg‘ambarimiz Muhammad sollallohu alayhi vasallam hadislarida saxovatli bo‘lishlikni ulug‘lab, baxillikdan qaytaradi.

Muruvvat va saxovatning ma’nosi

Muruvvat – bu oliyjanoblik, keng ko‘ngillilik, boshqalarga zarar yetkazmaslik va doimo ezgulik qilishga tayyor turish demakdir. **Saxovat** esa – mol-dunyoni Alloh yo‘lida, faqir-miskinlarga, yetimlarga, qarindoshlarga yoki jamiyat foydasiga bag‘ishlashdir. Bu sadaqa, zakot, ehson, vaqf kabi shakllarda bo‘lishi mumkin.

Qur’oni karimda saxovat haqida

Alloh taolo Qur’onda deydi:

“Sizlar yaxshi ko‘rgan narsalaringizdan ehson qilmaguningizcha, yaxshilikka (jannatga) erisholmaysiz.” (*Oli Imron surasi, 92-oyat*)

Bu oyat saxovatning chin dildan, chin ko‘ngildan qilinishi lozimligini bildiradi. Saxovat faqat ortiqchani berish emas, balki Alloh roziligi uchun sevikli narsani ehson qilishdir.

Hadislarda saxovatning fazilati

Paygʻambarimiz sollallohu alayhi vasallam dedilar:

“Saxovatli kishi Allohga, jannatga, insonlarga yaqin, doʻzaxdan esa yiroq boʻladi. Baxil esa Allohga, jannatga, insonlarga yiroq, doʻzaxga yaqin boʻladi.”
(Tirmiziy rivoyati)

Bu hadis saxovatning nafaqat moliyaviy, balki iymoniy, ruhiy va ijtimoiy yuksakligini koʻrsatadi.

Oʻzbekiston jamiyatida muruvvat va saxovat

Oʻzbek xalqining anʼanalari ham islomiy axloq bilan uygʻundir. “Koʻmaklashish”, “hashar”, “ehson berish”, “iftorlik uyushtirish” kabi qadriyatlar bugungi kunda ham yashab kelmoqda. Ramazon oyida, toʻy-maʼrakalarda, janozalarda saxovatning amaliy ifodalarini koʻrish mumkin. Islomiy moliya tizimlarida esa sadaqa va zakot orqali ijtimoiy tenglikni taʼminlashga intilish bor.

Xulosa

Muruvvat va saxovat musulmon jamiyatining yuksalishida muhim rol oʻynaydi. Bu fazilatlar orqali boy kambagʻalga, kuchli zaifga yordam berib, ijtimoiy adolatga hissa qoʻshiladi. Saxovat nafaqat moliyaviy, balki vaqt, bilim, mehnat, mehr kabi boshqa neʼmatlarni ham boʻlishishni oʻz ichiga oladi. Har bir musulmon bu fazilatni qalbida saqlashi va amalda koʻrsatishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Qurʼoni Karim, Shayx Muhammad Sodiq tarjimai. Hilol Nashriyoti, Toshkent.
2. Shayx Muhammad Sodiq Muhammad Yusuf. *Musulmonchilik asoslari*. Hilol Nashriyoti.
3. Imom Tirmiziy. *Sunan*.
4. Oʻzbekiston Respublikasi Musulmonlar Idorasi materiallari.